

AVRAPPORTERING AV UPPFÖLJNING SINVENTERING AV BUSKVICKER VID BRÅVALLA TRAFIKPLATS, NORRKÖPINGS KOMMUN, 2021

Bakgrund

I samband med förläggning av ny huvudvattenledning har Länsstyrelsen i Östergötlands län beviljat Nodra AB (vid Norrköpings kommun) dispens från fridlysningsbestämmelserna enligt 8 § Artskyddsförordningen (2007:845), avseende den fridlysta och mycket ovanliga ärtväxten buskvicker *Vicia dumetorum*, som har en god förekomst i berört område (Länsstyrelsens beslut 2019 02 01, dnr 522-9548-2018).

Ett av villkoren i den givna dispensen gällde uppföljning av buskvicker och formulerades enligt följande:

”Uppföljande inventeringar enligt samma metodik, dels **första** och dels **tredje** sommaren efter att rorförläggningen slutförts. Inventeringarna ska ge en bild av hur många (antal) plantor av buskvicker som ingår i beståndet och dels hur stor yta (i kvadratmeter) som beståndet täcker. Närmare instruktioner om inventeringarnas utförande kan bestämmas i samråd mellan tillsynsmyndigheten (Länsstyrelsen) och kommunekolog. Resultaten från de båda uppföljande inventeringarna ska registreras i Artportalen samt överlämnas till Länsstyrelsen i skriftlig sammanställd form senast den 31 december det år då den andra och avslutande inventeringen genomförs”.

Av kommunens avropsförfrågan framgår också följande:

”Handläggande kommunekolog har samrått med Länsstyrelsen 2021-06-16 avseende inventeringens utförande och erhållit följande närmare instruktioner inför inventeringens utförande:

- Det vore fördelaktigt om det gick att göra skillnad på de delar av beståndet som påverkats av fysiska intrång till följd av markarbetena och de delar som inte direkt påverkats av arbetena. På det sätt är det möjligt att bedöma och utvärdera åtgärdens konsekvenser för hela beståndet på olika detaljnivåer.
- Det stämmer att det är erkänt svårt att räkna antal skott (stänglar) av arten. Vi ser dock ett behov av att det samlas in uppgifter om såväl antal skott (avrundat till närmaste hundratal) som täckning i kvm för att få en bra bild av hur beståndet eventuellt har reagerat på de genomförda åtgärderna. För att möjliggöra jämförelser med tidigare inventering av beståndet bedömer vi att samma metodik som tillämpas för arten inom Floraväxteriet ska användas.”

Nedanstående kortfattade rapport är en delrapportering av den uppföljningsinsats som gjordes sommaren 2021 och som är den **första** sommaren (enligt formulerade villkor ovan) efter att anläggningsarbeten utförts.

Arbetet har utförts av Ola Bengtsson, ekolog, Pro Natura., inom ramen för gällande ramavtal med Norrköpings kommun.

Metod och genomförande

Enligt länsstyrelsen villkor ovan skulle en metod användas som dels följer upp antalet plantor och dels den täckning (i kvadratmeter) dessa plantor representerar. En undersökning i det aktuella området gjordes 2015 där förekomster av buskvicker noterades genom att en punktmarkering togs med hjälp av handhållen GPS där sammanhängande förekomster noterades. Vid varje sådan förekomst noterades sedan antal plantor och täckning i kvadratmeter.

Denna inventering tjänade som utgångspunkt även för arbetet 2021. Samma punktmarkeringar besöktes och samma typ av noteringar avseende antal plantor och täckning gjordes. I de fall där flera förekomster vuxit ihop till större sammanhängande enheter gjordes sammanslagningar av flera punktförekomster. 2021 noterades också en del förekomster som inte redovisats 2015. Det är dock oklart om dessa nya punkter representerar nyetableringar.

Under resultatdelen redovisas för jämförelsens skull resultat både från 2015 och 2021. Använt ortofotounderlag för både 2015 och 2021 års inventering är av nyare datum där den nya trafikplatsen vid Bråvalla är anlagd. Situationen 2015 såg av naturliga skäl annorlunda ut.

Buskvicker

Buskvicker *Vicia dumetorum* är en flerårig ört i släktet vickrar. I Sverige förekommer arten sällsynt från Skåne, norrut till Södermanland och Uppland. Ett flertal av populationerna är mycket individsvaga och består av enbart ett fåtal plantor. I Östergötland är, enligt Artfakta, arten känd från cirka 6 aktuella lokaler, de flesta ganska individfattiga. Växten har här förgäves eftersökts under senare år på många tidigare kända lokaler.

Buskvickern växer i Sverige på näringsrik, gärna kalkrik mark som inte slås eller betas intensivt. Man finner den i glesa lövskogar, bryn och snår. Den är måttligt känslig för igenväxning men trivs inte då vegetationen, och främst trädsiktet, blir alldeles för tätt. Förekomsten inom det inventerade området vid Bråvalla är känd sedan 2005. Uppgifterna om populationens utbredning och storlek har varierat från år till år men arten tycks inte minska på lokalen.

I Sverige anses arten minskande och den är försvunnen från många tidigare lokaler. Den är således rödlistad i den Nationella Rödlistan som Starkt hotad (EN). Buskvickern är också fridlyst enligt 8§ Artskyddsförordningen.

Inventeringsområdet

Det inventerade området utgörs av en huvudyta alldeles söder om Fiskebyvägen och ett par spridda punktlokaler norr om Fiskebyvägen (se karta i figur 1).

Söder om Fiskebyvägen, där majoriteten av buskvickerbeståndet återfinns, utgörs av en långsamt igenväxande gräsmark som tidigare varit åker- och/eller tomtmark. Idag domineras de öppna partierna av (förutom buskvicker) bredbladiga gräs som hundäxing *Dactylis glomerata* och tuvtåtel *Deschampsia cespitosa*. I fuktigare partier är älggräs *Filipendula ulmaria* dominerande och kvävegynnade arter som brännässla *Urtica dioica* och åkertistel *Cirsium arvense* är talrika. Här finns även bestånd med blomsterlupin *Lupinus polyphyllos*. Spritt på den öppna marken finns buskage av främst rosor men även en del slyuppslag av björk *Betula pendula* och klibbal *Alnus glutinosa*. Här står spridda apclar *Malus domestica* och sötkörsbär *Prunus avium*.

Centralt genom det öppna området löper en kraftledningsgata. I samband med att Bråvalla trafikplats byggts och att Norrköpings huvudvattenledning lagts ner har en del grävning genomförts inne i det aktuella området. Här har även en ny dagvattendamm anlagts.

År 2015 noterades ett par förekomster av buskvicker norr om Fiskebyvägen. Den ena av dessa är idag 2021 belägen mitt i Bråvalla trafikplats medan den andra förekomsten noterades i en brynmiljö strax väster om ett mindre koloniområde. Inga av dessa förekomster fanns kvar 2021.

Resultat

Då inventeringen 2021 nära följer den som genomfördes 2015 är det relevant att här redovisa resultaten för båda inventeringarna översiktligt. För detaljerad redovisning hänvisas till bilaga 1 och 2.

Vid inventering 2015 identifierades ett antal förekomster som punkter inom inventeringsområdet. Dessa redovisas på karta i figur 1. Observera att ortofotounderlaget för kartan är från 2021. Då den ursprungliga inventeringen gjordes fanns inte Bråvalla trafikplats.

Figur 1. Karta över identifierade förekomster av buskvicker 2015 (på lantmäteriets ortofoto 2021).

Vid inventering 2021 användes samma punkter i utgångsläget. En vissa fall hade flera punktförekomster vuxit ihop till en sammanhängande förekomst. Dessa redovisas i bilaga 2 som ihopslagna förekomster. Dessutom noterades några förekomster som inte redovisades 2015. Detta kan röra sig om nyetableringar eller möjligen förbisedda förekomster. På karta i figur 2 redovisas förekomster från 2021.

När det gäller resultatet redovisas detta som en sammanställning i tabell 1. För mer detaljerad redovisning per punktförekomst hänvisas till bilaga 1 och 2.

Tabell 1. Sammanställning av resultat från 2015 och 2021

	Antal planter	Total täckning
2015	318	1462 m ²
2021	601	1452 m ²

Som framgår av tabell 1 är den totala täckningen i kvadratmeter för de båda åren i stora drag identisk. Däremot skiljer sig antalet planter åt. Detta är nog tyvärr en effekt att inventerarna de olika åren uppfattat vad som utgör en planta på olika sätt. Detta mått är därmed svårt att utvärdera.

Som framgår av karta i figur 2 har ett antal förekomster som inventerades 2015 försvunnit 2021 på grund av grävningar och på grund av anläggning av en trafikplats. Därmed är det logiskt att förvänta sig att beståndet borde ha minskat totalt. Så verkar det dock inte vara. De planter som försvunnit omfattar totalt 54 stycken med en total täckningsgrad om 104 m². Detta innebär då att kvarvarande förekomster av buskvicker har ökat något i täckningsgrad. Detta gäller dock inte de förekomster som är belägna under kraftledningen. Dessa verkar ha minskat något både i antal och täckning.

Figur 2. Karta över identifierade förekomster av buskvicker 2021 (färgade punkter) samt förekomster som identifierades 2015 men som inte kunde återfinnas 2021 (vita punkter).

Diskussion

Ur ett inventeringsperspektiv är buskvickern svår att inventera på ett sätt som gör att inventeringsresultatet är jämförbart mellan åren. Buskvickerplantorna växer i långa, slingrande stänglar som väver sig samman med gräs och annan vegetation. Detta gör att det är mycket svårt att avgöra hur många plantor en förekomst består av. Täckning i kvadratmeter är möjligen ett något pålitligare mått. Detta ska dock inte tolkas som en absolut täckning då det i uppskattning av täckning också med nödvändighet, åtminstone i liten omfattning, kommer att ingå blad av andra gräs och örter. Måttet på täckning bedöms ändå ge en grov indikation på om arten på en lokal ökar eller minskar.

Förekomsterna på den aktuella lokalen vid Bråvalla trafikplats verkar, trots genomförda anläggningsarbeten, vara förhållandevis stabila. Det är ganska tydligt att de förekomster som 2015 var belägna på ytor som senare omfattats av grävning 2021 var helt borta. Dessa ytor har idag en gles vegetation av ruderalväxter och det är säkert möjligt för buskvickerna att åter etablera sig på dessa platser. Om detta hinner ske innan nästa uppföljningstillfälle 2023 återstår att se.

Bortfall av vissa förekomster verkar dock ha kompenserats genom expansion vid flera av de kvarvarande förekomsterna.

Bilaga 1

Detaljerad tabell över inventeringsresultat 2015

PunktID	Datum	Inventerare	Antal	Yta (m²)
1	2015 07 21	FLA	1	3
2	2015 07 21	FLA	2	2
3	2015 07 21	FLA	6	10
4	2015 07 21	FLA	1	1
5	2015 07 21	FLA	3	4
6	2015 07 21	FLA	1	2
7	2015 07 21	FLA	4	10
8	2015 07 21	FLA	2	10
9	2015 07 21	FLA	2	6
10	2015 07 21	FLA	2	4
11	2015 07 21	FLA	5	10
12	2015 07 21	FLA	1	1
13	2015 07 21	FLA	20	150
14	2015 07 21	FLA	2	2
15	2015 07 21	FLA	2	4
16	2015 07 21	FLA	9	28
17	2015 07 21	FLA	2	3
18	2015 07 21	FLA	1	1
19	2015 07 21	FLA	3	4
20	2015 07 21	FLA	1	1
21	2015 07 21	FLA	1	2
22	2015 07 21	FLA	1	3
23	2015 07 21	FLA	1	1
24	2015 07 21	FLA	1	1
25	2015 07 21	FLA	3	5
26	2015 07 21	FLA	6	15
27	2015 07 21	FLA	1	1
28	2015 07 21	OPN	1	2
29	2015 07 21	OPN	6	20
30	2015 07 21	OPN	5	10
31	2015 07 21	OPN	5	10
32	2015 07 21	OPN	1	1
33	2015 07 21	OPN	2	4
34	2015 07 21	OPN	6	12
35	2015 07 21	OPN	2	2
36	2015 07 21	OPN	4	6
37	2015 07 21	OPN	2	2
38	2015 07 21	OPN	2	2
39	2015 07 21	OPN	3	4
40	2015 07 21	OPN	1	2
41	2015 07 21	OPN	3	10
42	2015 07 21	OPN	3	8
43	2015 07 21	OPN	8	35
44	2015 07 21	OPN	6	25
45	2015 07 21	OPN	7	18
46	2015 07 21	OPN	2	4
47	2015 07 21	OPN	7	60
48	2015 07 21	OPN	25	100
49	2015 07 21	OPN	4	12
50	2015 07 21	OPN	3	10
51	2015 07 21	OPN	4	15
52	2015 07 21	OPN	50	600
53	2015 07 21	OPN	9	15
54	2015 07 21	OPN	9	25
55	2015 07 21	OPN	3	4
56	2015 07 21	OPN	2	2
57	2015 07 21	OPN	45	150
58	2015 07 21	OPN	2	4
59	2015 07 21	OPN	2	4
Totalt			318	1462

Bilaga 2

Detaljerad tabell över inventeringsresultat 2021

PunktID	Datum	Inventerare	Antal	Yta (m²)	Kommentar
1	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
2	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
3	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
4	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
5	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
6, 7,12,14	2021 08 03	Ola B	11	30	
8,9,11,13,15,53	2021 08 03	Ola B	150	250	stort samnanvuxet bestånd
10, 54	2021 08 03	Ola B	12	25	
16	2021 08 03	Ola B	30	45	samnanvuxet bestånd
17	2021 08 03	Ola B	5	9	
18	2021 08 03	Ola B	0	0	vägbank
19	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
20	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
21	2021 08 03	Ola B	0	0	vägbank
22	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
23	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
24	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
25	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
26	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
27	2021 08 03	Ola B	0	0	punkt i skog, inga bv i brynet heller.
28	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
29	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
30	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
31	2021 08 03	Ola B	15	12	
32, 34	2021 08 03	Ola B	110	300	Expanderad o sammanvuxen
33,35,37,38	2021 08 03	Ola B	22	22	Samnanvuxna och går nästan ihop med 36
36	2021 08 03	Ola B	5	7	
39	2021 08 03	Ola B	4	5	
40	2021 08 03	Ola B	4	5	
41	2021 08 03	Ola B	7	12	
42	2021 08 03	Ola B	0	0	grävt
43	2021 08 03	Ola B	4	5	
44	2021 08 03	Ola B	2	1	under kraftledning
45	2021 08 03	Ola B	1	0,5	under kraftledning
46	2021 08 03	Ola B	2	4	under kraftledning
47,48	2021 08 03	Ola B	15	10	under kraftledning
49	2021 08 03	Ola B	5	12	
50	2021 08 03	Ola B	11	20	
51	2021 08 03	Ola B	2	1	delvis grävd
52	2021 08 03	Ola B	75	450	
55	2021 08 03	Ola B	0	0	vägbank
56	2021 08 03	Ola B	0	0	vägbank
57	2021 08 03	Ola B	50	150	
58	2021 08 03	Ola B	0	0	Del av ny trafikplats
101	2021 08 03	Ola B	5	5	ny punkt
102	2021 08 03	Ola B	14	15	ny punkt
103	2021 08 03	Ola B	4	3	ny punkt
104	2021 08 03	Ola B	20	40	ny punkt
105	2021 08 03	Ola B	5	3	ny punkt
106	2021 08 03	Ola B	6	5	ny punkt
107	2021 08 03	Ola B	3	4	ny punkt
108	2021 08 03	Ola B	2	2	möjl samma som gamla 42?
Totalt			601	1452,5	